

IV JORNADES D'EDUCACIÓ I ARXIUS “EL MÓN EDUCATIU, USUARI DE L'ARXIU PER A LA RECERCA”

COMUNICACIÓ:

“DESCOBRIM VILADECANS!”. UN PROJECTE DIDÀCTIC DE CICLE INFANTIL EN COL·LABORACIÓ AMB L'ARXIU MUNICIPAL

**Antonia Altamirano Cardoso
Xavier Calderé i Bel
Manuel Luengo Carrasco
Àngels González Vera**
Arxiu Municipal de Viladecans

**Isabel Díez Sacristán
Manoli González Moya
Cristina Lozano Ramon
Marina Sambola Palau**
Col·legi de Sant Gabriel de Viladecans

1. INTRODUCCIÓ: EL DISSENY D'UNA ACTIVITAT D'EDUCACIÓ INFANTIL A PARTIR DE LA UNIÓ D'INTERESSOS DE L'ESCOLA I L'ARXIU MUNICIPAL

El propòsit de la comunicació que presentem en les IV Jornades d'Educació i Arxius és doble. D'una banda, explicitar com s'ha pogut crear un protocol de relació entre un arxiu municipal i una escola, arran del disseny d'una activitat didàctica que conté diversos elements complementaris oferts per ambdues institucions; de l'altra, demostrar, amb l'explicació de l'activitat mateixa, com la utilització de la documentació d'arxiu, pot ser útil com a recurs didàctic en l'àrea de descoberta de l'entorn natural i social, per als escolars de 5 a 6 anys.

Pel que fa a la proposta de l'Arxiu Municipal, ja en les anteriors Jornades d'Educació i Arxius, celebrades l'any 2010, es va tenir oportunitat de presentar una comunicació on es va poder esmentar com i a partir de quins

plantejaments havia nascut el seu propi servei didàctic. Tot plegat, amb l'interès de crear una estratègia a escala local, que ajudés a consolidar definitivament l'acció cultural i educativa de l'arxiu municipal, entesa com a una activitat consubstancial i irrenunciable d'incidència ciutadana. Aquesta estratègia va portar, inicialment, a definir la política i les línies d'actuació del nostre servei didàctic. Línies que es van tractar de vincular a tres col·lectius diferents: primer, al dels estudiants de la ciutat; segon, al dels usuaris individuals desitjosos de rebre un coneixement general sobre el que es fa a l'Arxiu Municipal i sobre la documentació que s'hi custodia, així com rebre consells i suggeriments sobre l'organització i bones pràctiques en la gestió de la documentació personal; finalment, sobre les entitats de la ciutat, moltes de les quals ja s'havien dirigit amb anterioritat a l'ajuntament de Viladecans, tot cercant informació i formació per a la gestió i bona conservació dels seus propis actius documentals administratius i històrics.

Quatre accions concretes se'n derivaren d'aquesta estratègia. Primer, una visita guiada, dirigida a la comunitat educativa, que es plantejés com a primera presa de contacte amb l'Arxiu Municipal. Segon, s'oferien als instituts i a l'Escola d'Adults de la ciutat dos tipus de tallers prou diferenciats, però que rebien el nom comú de *Visitem i fem feina a l'Arxiu Municipal*: un de treball sobre fonts locals, i un altre de gestió documental, dedicat específicament tant als alumnes de cicles superiors de grau mitjà en la branca administrativa, com als alumnes dels Programes de Qualificació Professional Inicial (PQPI), del Centre de Promoció Econòmica i de Servei a les Empreses Can Calderon. Tercer, el conjunt d'activitats didàctiques ofertes a la ciutadania en general, que es van plantejar en una jornada de portes obertes i en un taller que va rebre el nom de *Consells per a la bona gestió i conservació dels arxius personals*. I finalment, per tal d'escometre el quart àmbit d'actuació del servei didàctic, es va organitzar el curs *Eines per a gestionar l'arxiu d'una entitat*.

Després de quatre anys d'exercici de la proposta inicial de bastir un servei didàctic d'arxiu i integral i obert a tota la ciutadania, es va creure interessant i necessari dissenyar una activitat destinada també als escolars del cicle d'infantil de les escoles. Com després és podrà llegir, l'opció que es va portar a terme va ser la de realitzar

un taller on poder mostrar els elements patrimonials de la ciutat de Viladecans, a partir dels documents que l'Arxiu custodia i organitza. Un taller que, al seu torn, va sorgir –com veurem– de la sol·licitud expressa d'uns dels centres escolars de la ciutat.

En aquest sentit, cal dir que molts centres de Viladecans –bàsicament centres d'educació primària– feia anys que sentien –de forma recurrent, encara que amb diferent grau d'incidència– la necessitat *d'apropar-explicar-mostrar-ensenyar* la seva ciutat a l'alumnat. Des de l'arxiu era quelcom que es detectava pel degoteig constant d'alumnes o dels seus mateixos pares que s'atansaven per demanar informació de tota mena: imatges de la ciutat, informació històrica, sol·licitud de documents d'arxiu que poguessin il·lustrar certs aspectes històrics, etc. A banda d'aquestes sol·licitud de serveis a la comunitat educativa, –diríem que espontànies–, també cal dir que des del departament d'Educació de l'ajuntament de Viladecans s'ofereixen, per a cada curs escolar, activitats molt diverses destinades per a tots els alumnes de Viladecans. D'entre elles, a tall d'exemple, és convenient esmentar una activitat, anomenada *Visitem l'Ajuntament*, destinada a tots els alumnes de 4t de primària de Viladecans, on se'ls apropa a l'organització municipal, activitat que es complementa amb una visita a la Casa de la Vila i una recepció de l'alcalde a tots els escolars.

Centrant-nos en el tema d'aquesta comunicació, ens vam adonar que alguns centres –cas de l'escola Sant Gabriel de Viladecans, però de també en altres casos– aprofitaven l'eix conceptual de la ciutat, tot convertint-lo en constant i recurs didàctic, curs rere curs. Per algunes escoles i per alguns cursos lectius concrets, el treball del municipi ha esdevingut el "Projecte d'escola": un projecte que implicava a tots els cursos de l'educació primària d'aquell centre concret i a totes les àrees de coneixement. Tanmateix, es tractaven de projectes sense continuïtat; projectes que demanaven un gran motiu d'esforç durant aquell curs però es canviaven el curs següent per un altre. En altres casos, els treballs sobre els diversos aspectes de la ciutat de Viladecans, interessaven només al responsable de l'àrea de medi, per a un cicle o curs concret i, en els millors dels casos, durant algun trimestre.

L'experiència de l'escola Sant Gabriel té un valor qualitatiu sensiblement superior. La seva explicació mostra com es pot dissenyar i portar a la pràctica una proposta d'eix didàctic transversal dedicat a mostrar la ciutat a l'alumnat de 5 i 6 anys. Una proposta que no es presenta com a activitat per a un curs concret, sinó que és assumida dins de la programació curricular de centre. Després veurem com l'Arxiu pot incidir en aquesta, i en d'altres propostes similars, amb la programació d'una activitat concreta destinada a aquest mateix col·lectiu.

2. L'EDUCACIÓ INFANTIL I L'APROXIMACIÓ A L'ENTORN LOCAL. UNA NECESSITAT I UNA OPORTUNITAT

No és necessari fer gaire èmfasi en la importància que la normativa proporciona al coneixement de l'entorn més proper a l'alumnat d'educació infantil. Per exemple, si ens centrem en el decret d'ordenació dels ensenyaments del segon cicle de l'educació infantil, s'hi fa esment –ja en les seves primeres ratlles– a “una etapa educativa en la qual els infants han d'anar desenvolupant aquelles capacitats que els farà possible viure relacions afectives segures amb si mateixos i amb els altres; conèixer i interpretar l'entorn; anar adquirint uns instruments d'aprenentatge i un grau d'autonomia que els permetran anar formant part d'una societat multiculturalment organitzada i interculturalment viscuda”¹.

És ben sabuda la gran línia de relació que s'estableix entre les capacitats que es demana a l'alumnat d'educació infantil en relació als requeriments de l'aprenentatge per competències. Recordem que totes les competències que es demanen a aquest alumnat (ser i actuar de forma autònoma, pensar i comunicar, descobrir i tenir iniciativa i conèixer i habitar el món) es poden relacionar amb qualsevol dels quatre camps de les competències bàsiques requerides (comunicatives, metodològiques, personals i en la convivència i habitar el món). Tanmateix, ens centrem en aquest darrer àmbit per observar la importància que es proporciona a l'assoliment, per part de l'alumnat, del coneixement i interacció respecte al medi físic, social i ciutadà. En

aquesta qüestió, no és estrany deduir que l'aprenentatge sobre indrets propers rau aquí especialment, dins de l'àrea de descoberta de l'entorn: el carrer on viu l'infant, l'escola, un parc de jocs, el mercat, un edifici emblemàtic, una zona natural...

Pel que fa al currículum que es demana a aquest alumnat, en l'apartat de capacitats s'hi destaca que el nen i nena hauria d'explorar, experimentar, formular preguntes i verificar hipòtesis, planificar i desenvolupar projectes i cercar alternatives. Alhora, hauria d'observar i explorar l'entorn immediat, natural i físic, amb una actitud de curiositat i respecte i participar, gradualment, en activitats socials i culturals, a banda de arribar conscient de la pertinença social i comunitària.

Amb aquests requeriments normatius és evident que una activitat transversal d'aproximació i estudi dels espais locals més propers ajuden a l'assoliment de les capacitats i competències que es demanen a l'alumnat del cicle superior d'educació infantil. L'aproximació de l'àmbit local als alumnes, mitjançant un treball de projecte o mitjançant el disseny d'una activitat transversal per a tot un cicle esdevé una necessitat normativa però també una oportunitat de potencial indiscutible que es pot reforçar amb la introducció del concepte de medi que canvia, que no és estàtic. Un medi proper que ha tingut un passat, que té un present i que també tindrà un futur. En definitiva, amb el concepte de ciutat s'introdueix als escolars els conceptes de temps i espai, cosa que els ajuda a assumir capacitats necessàries per al creixement intel·lectual de l'escolar.

3. L'ACTIVITAT DE DESCOBRIMENT DE LA CIUTAT. UNA ACTIVITAT TRANSVERSAL PER AL SEGON CICLE D'EDUCACIÓ INFANTIL

Durant el curs 2011-2012, l'escola Sant Gabriel de Viladecans va encetar una activitat d'aprenentatge centrada en treballar el concepte de ciutat. Tot plegat, mitjançant la metodologia de treball per projectes on la descoberta i la investigació de l'alumnat era ben evident. No cal dir, que qualsevol projecte d'aquestes característiques té

una dedicació important en l'interior de les famílies ja que la feina encarregada a l'alumnat demana l'ajut actiu dels pares i mares.

Tampoc cal explicar aquí gaire com s'elabora un treball per projectes a educació infantil i primària. Tot comença amb la indagació dels pre-conceptes dels alumnes sobre el tema determinat. Un cop escoltades i debatudes les diverses respostes, es passa al pacte i a la confecció d'un seguit d'elements de recerca que el docent deriva a cadascun dels alumnes, els quals treballen cadascuna de les preguntes, a casa, tot recollint diversa informació disponible. Un cert temps prudencial deixa pas a la verbalització de cadascuna de les respostes individuals. Posteriorment, es fa una posada en comú de tot el material aportat i es tabula de forma lògica tota la informació.

Alguns coneixements previs que es van proposar, per part de l'alumnat, van ser els següents:

QUÈ SABEM DE VILADECANS?

- LES CASES I ELS EDIFICIS SÓN IMPORTANTS PER VIURE. (CLAUDIA I.)
- ÉS IMPORTANT VIGILAR ALS QUE VIUEN. (NAIARA)
- HI HA MOLTES PLANTES I ARBRES QUE VAN BÉ PER LES ABELLES. (DAVID)
- TÉ UN CAMPANAR. (RAÛL)
- TÉ PARCS PERQUÈ ELS NENS NO S'AVORREIXIN. (LUCIA D.)
- TÉ PERRUQUERIES. (ANNA A.)
- TÉ UN CAMP DE FUTBOL I DE BEISBOL. (ALEX C.)
- HI HA UN CAMP DE BASQUET. (ORIOL, RUBÉN)
- HI HA UN TEATRE. (RUBÉN)
- HI HA MOLTS PARCS. (HUGO R.)
- HI HA UN CINEMA. (AINARA)
- HI HA UN BOSC DE ROSES. (ÀNGELA)
- HI HA UNA BIBLIOTECA. (NATALIA)
- HI HA MOLTS OCELLS. (YOUNES)
- HI HA NIUS. (RAÛL)
- HI HA DOS PISCINES. (LAIA G.)
- HI HA TERRASSES PER PRENDRE CAFÉ. (JORDI)
- HI HA MOLTES BOTIGUES PER COMPRAR. (JOANA)
- HI HA UN BOSC. (EDITH)
- HI HA CAMPS. (POL)

I algunes de les propostes de recerca individual, pactades amb l'alumnat van ser:

QUÈ VOLEM SABER DE VILADECANS?

- 1- QUANTES MUNTANYES HI HA?(LUCIA A. CLAUDIA M. ADRIÀ)
- 2- COM ÉS LA PLATJA DE VILADECANS?(ANNA P. ÀNGELA, ANNA A.)
- 3- COM ÉS L'AJUNTAMENT?(MÍRIAM, PABLO)
- 4- COM ÉS LA TORRE ROJA?(RAÛL, PAU, YAIZA R.)
- 5- COM ÉS LA TORRE BARÓ? (CLAUDIA I. MARTA)
- 6- QUANTS CARRERS HI HA?(PAULA, ARIADNA)
- 7- QUIN SÓN ELS EDIFICIS MÉS ALTS?(DANIELA C. YAIZA S.)
- 8- QUANTS AUTOBUSOS TÉ LA MONH I PARADES?(ORIOI, POL)
- 9- QUANTS COL·LEGIS HI HA?(JOANA)
- 10-ON ESTÀ LA BIBLIOTECA? (IKER, NATALIA, SALMA)
- 11-QUANTS PARCS HI HA? (AINARA, EDITH, MARC)
- 12-COM SÓN ELS GEGANTS DEL POBLE?(ORIOI M. DAVID)
- 13-HI HA UNA GRANJA D'ANIMALS? (LAIA G. DANIELA L.)
- 14-COM ÉS EL PARC QUE HI HA DAVANT DE CASA MEVA? (ÀLEX G.)
- 15-QUANTS CAMPS DE FUTBOL HI HA? (ANDREA, YOUNES I DANIEL)
- 16-QUANTS CAMPS DE BASQUET HI HA? (IZAN, RUBEN)
- 17-QUANTES PISCINES HI HA A VILADECANS? (BETH, KHUSHI)
- 18-ON ESTÀ EL CAMPS DE BEISBOL? (HUGO R. ALEX C.)
- 19-ON ESTAN ELS METGES A VILADECANS? (ÀLVARO)
- 20-HI HA TEATRE A VILADECANS? (AROA)
- 21-ON ESTAN ELS CINEMES? (MIGUEL ANGEL, MARINA)
- 22-ON ESTÀ CORREUS? (AARÓN, LAIA M.)
- 23-ON ESTÀ LA POLICIA A VILADECANS? (NAIARA, HUGO F.)
- 24-QUANTA GENT VIU A VILADECANS? (SANDRA)
- 25-PER QUÈ TÉ AQUEST NOM EL NOSTRE POBLE? (LUCIA D.)

D'aquí se'n van derivar respostes a les qüestions. Elaboracions pràctiques individuals de cadascuna de les preguntes plantejades. Alguns exemples van ser:

L' ESCUT DE VILADECANS MARTINA DURAN
L' ESCUT DE VILADECANS MARTINA DURAN

AQUEST ÉS EL NOM DE LA NOSTRA CIUTAT

MARTINA DURAN
VILADECANS

Com a complement d'aquest treball amb les dues línies de P-5 de l'escola, també es va demanar –fora de programació–, una activitat a l'Arxiu Municipal, elaborada a mida del treball per projectes realitzat pel grup classe. L'activitat que es va realitzar a l'Arxiu durant aquest curs 2011-2012, per als alumnes de l'escola Sant Gabriel, es convertiria, al cap i a la fi, en prova pilot de l'activitat programada enguany per l'Arxiu Municipal per a tota la matrícula de segon cicle d'educació infantil de tot Viladecans; activitat d'Arxiu que s'explicarà més tard.

Enguany, l'escola Sant Gabriel va plantejar a la coordinació de cicle infantil la conversió del treball per projectes en un eix transversal de cicle dedicat a l'estudi de la ciutat. El projecte transversal "Descobrim Viladecans!", cerca una major implicació per part dels alumnes i docents en el treball de la seva ciutat, alhora que incorpora un major nombre de conceptes i àrees de coneixement implicades.

Sobretot, aquesta activitat de curs va tenir, com a novetat, la planificació d'un seguit de sortides a diversos equipaments i indrets de Viladecans. Entre aquestes es poden indicar, a tall d'exemple, una sortida a les cotxeres de l'empresa d'autobusos Mohn; una visita per veure el Mamut de cartró que ha esdevingut un dels motius festius local i que recorda les troballes paleontològiques realitzades a Viladecans l'any 2007; una excursió per veure els edificis històrics més emblemàtics, una altra més a l'estadi de beisbol local o la biblioteca o per a veure com es balla la dansa local del Patatuf... Activitats totes elles que han tingut el treball paral·lel a l'aula i que han estat complementades amb l'activitat programada per l'Arxiu Municipal, destinada a l'alumnat de P-5.

4. *DESCOBRIM VILADECANS EN UNA CAIXA D'ARXIU. UNA ACTIVITAT DE L'ARXIU MUNICIPAL DESTINADA ALS ESCOLARS DE 5 I 6 ANYS QUE TREBALLEN LA CIUTAT*

Cal dir d'entrada que el disseny d'aquest taller ha estat assessorat pels mateixos docents que es van apropar a l'Arxiu el curs passat. A grans trets, l'activitat es resumeix amb què tots els participants (alumnat, mestres i

Codi: 18.02
Comunicació. IV Jornades Educació i Arxius

arxivers) seuen en una gran moqueta on s'hi mostra una fotografia de Viladecans des de l'aire. A partir d'aquí, el taller desenvolupa *un joc de bits* on cadascun dels infants s'associen, d'entrada, a una lletra de l'alfabet. La mateixa lletra, l'extrauen, posteriorment, d'una caixa d'arxiu. En ella, cadascuna de les lletres es vincula gràficament a un element simbòlic o real de la nostra ciutat: la nostra bandera i el nostre escut de ciutat, una fàbrica, un pagès, un edifici emblemàtic, la platja i la muntanya, un carrer o una botiga. L'activitat didàctica inicia a l'alumne al concepte d'arxiu entès com a repositori documental de la nostra ciutat i memòria col·lectives; fet que queda reforçat amb un joc de simulació que es porta a la pràctica amb l'elecció d'un dels infants en el paper d'arxiver/a durant el transcurs de tota sessió formativa. El taller es complementa amb una visita al dipòsit documental de l'arxiu.

El disseny de l'activitat partia d'uns objectius com són: descobrir que es pot trobar a la ciutat de Viladecans, on hi ha indrets, edificis emblemàtics, veïns i on s'hi fan activitats; reforçar el coneixement de les lletres de l'abecedari, tot buscant la seva associació iconogràfica; descobrir els elements patrimonials més característics de Viladecans i entendre que el document és testimoni de la nostra activitat i memòria col·lectives. Així mateix, calia explicitar que els documents formen part inseparable de les nostres vides com a testimoni i memòria de les nostres activitats i que, per això, es conserven en els arxius amb unes condicions concretes.

Finalment, cal indicar que l'activitat es realitza actualment pels arxivers mateixos de l'Arxiu Municipal, amb el suport actiu dels mestres i que es planteja per a grups d'un màxim de 30 alumnes. La durada de la visita es calcula en uns 60 minuts.

El guió de l'activitat es pot enumerar amb els següents punts:

1. BENVINGUDA a l'Arxiu Municipal. Agraïments.

2. QUI SOM I QUÈ FEM AQUÍ?

Elements: La catifa de la ciutat estesa, la pissarra metàl·lica adherida a una taula, etiquetes amb 28 lletres. Una bata blanca de mida infantil amb el distintiu de l'Ajuntament. Projector i pantalla de projecció. Imants per enganxar les fitxes.

3. ENS PRESTEM. Enganxem una etiqueta a cadascun dels alumnes.

Què fan aquí persones amb bata blanca? Què fem en un arxiu?

-Treballem amb documents que ens diuen moltes coses sobre Viladecans. Dels llocs i de les persones de la ciutat (QUE ENS DIUEN MOLTA INFORMACIÓ).

-Recurs: Lliurar una bata a un nen o a una nena que es convertiran en el nostre arxiver o arxivera.

4. PRESENTACIÓ DE L'ARXIU. Visita breu al dipòsit.

-Recurs: "(PODEM MOURE MOLTES CAIXES DE DOCUMENTS AMB UNA SOLA MÀ)."

-"De cada document només tenim un." Són records de Viladecans.

5. INICI DE L'ACTIVITAT DE TREBALL SOBRE LA CIUTAT.

-La moqueta on seiem mostra Viladecans des de l'aire. "La fotografia es va fer quan ells van néixer, l'any 2007."

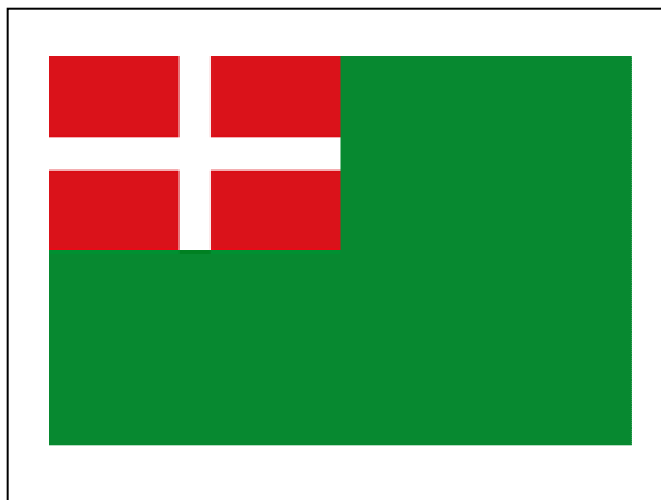
-Recurs: "El nen *arxiver* ens porta una caixa d'arxiu i mirem els documents que hi ha a dins".

"L'arxiver/a eventual" va cap al dipòsit i ens duu la caixa d'arxiu que contindrà els sobres amb les fitxes plastificades. En elles s'hi mostraran element patrimonials de la ciutat on es combinaran elements actuals, amb d'altres històrics, del patrimoni natural, arquitectònic, immaterial i documental de Viladecans. Cada fitxa ve associada a una lletra.

-Mostra de fitxa documental (recto)

-Mostra de fitxa documental (verso)

DOCUMENT J

La bandera de Viladecans, en vigor des de l'any 1994.

AMVA, *Els segells i els escuts municipals*. Ajuntament de Viladecans, 1995

Proposta de reflexió grupal.

-Quins colors s'hi veuen en la bandera, quines formes?
-En heràldica, el verd vol dir sinople; el vermell és gules i el blanc és argent. Podeu dibuixar i pintar la nostra bandera?

Els colors de la bandera recorden l'escut de Viladecans. El verd institucional i el vermell i argent, símbol de Sant Joan Baptista, patró de la ciutat.

-Com s'hi pot observar, la fitxa estreta de la capsa d'arxiu mostra l'element iconogràfic al recto. Al verso de la mateixa, també s'hi proporciona la informació descriptiva necessària del document, els crèdits d'autoria i procedència preceptius del mateix, així com una proposta de reflexió grupal que pot ser utilitzada posteriorment a l'aula, amb els mestres, o a casa, amb els pares.

-28 conformen el conjunt de fitxes:

DOCUMENT A: Una escola

DOCUMENT B: Un martí pescaire, habitant d'algun dels estanys del terme.

DOCUMENT C: Una manifestació a un carrer de la ciutat

DOCUMENT D: L'escut de la ciutat

DOCUMENT E: La Torre del Baró

DOCUMENT F: La Torre Roja

DOCUMENT G: Can Modolell

DOCUMENT H: Una fàbrica

DOCUMENT I: L'església parroquial

DOCUMENT J: La bandera de la ciutat

DOCUMENT K: La Muntanya

DOCUMENT L: L'Arxiu

DOCUMENT LL: El beisbol

DOCUMENT M: La lletra capital d'un pergami

DOCUMENT N: Les paraules Canis Vallis del cartulari de Sant Cugat

DOCUMENT NY: El terme de Viladecans, acompanyat amb la V!

DOCUMENT O: Un senyor Feudal

DOCUMENT P: Un pagès i un ramader

DOCUMENT Q: Un botiguer en la seva botiga

- DOCUMENT R: Un soldat
- DOCUMENT S: Gent ballant a l'envelat
- DOCUMENT T: Un CD
- DOCUMENT U: Una masia
- DOCUMENT V: Un autobús
- DOCUMENT W: La platja
- DOCUMENT X: Una família, en un parc de la ciutat
- DOCUMENT Y: L'Hospital
- DOCUMENT Z: Un cotxe, en una carretera o en un carrer

-El conjunt de fitxes es poden classificar en set àmbits temàtics. Dins de cadascun d'ells es pot seguir un ordre d'aparició amb la finalitat d'assolir un cert aprenentatge significatiu sobre la ciutat, entre l'alumnat,:

- Àmbit 1. Símbols de la ciutat. Fitxes D, J i NY.
- Àmbit 2. El patrimoni documental. Fitxes L, M, N, O i T.
- Àmbit 3. Edificis patrimonials. Fitxes E, F, G i I
- Àmbit 4. Economia. Fitxes H, P, Q i U.
- Àmbit 5. Transports. Fitxes V i Z.
- Àmbit 6. Indrets. Fitxes B, K i W.
- Àmbit 7. Veïns i veïnes. Fitxes A, C, R, S, L, LL i X.

-Seguint aquesta classificació d'àmbits i de fitxes associades, cada infant a partir de l'etiqueta que li hem enganxat a l'inici de la visita, obre la caixa i treu el sobre corresponent damunt del qual també durà la lletra enganxada amb una etiqueta. L'obre, mira la fitxa i explica el que li sembli a partir de preguntes dirigides. Paral·lelament es projecta la imatge corresponent amb el projector i la pantalla.

Codi: 18.02
Comunicació. IV Jornades Educació i Arxius

Tothom diu la seva, a partir d'un diàleg conduït pel mestre i els arxivers. Al darrera de cada fitxa, el docent fa propostes de reflexió grupal que pot fer servir. De la mateixa forma, també s'hi proporciona informació complementària sobre l'element patrimonial que es mostra en el document.

-Seguidament, un cop tancada la breu conversa, el nen o la nena portarà la fotografia plastificada fins la pissarra i la fixarà amb un imant. Un cop comentades les fitxes d'un àmbit, es recolliran i es passarà a les d'un altre àmbit, seguint la mateixa mecànica.

6. FI DE LA VISITA: Felicitacions i agraïments. Lliurament del sobre regal als alumnes consistent en un sobre que duu una reproducció de la fitxa treballada, la qual podrà portar a l'aula i, posteriorment, a casa.

Pel que fa als docents, l'Arxiu passa un PDF amb el seguit de fitxes documentals. Les mestres podran projectar aquestes fitxes en les pissarres digitals que disposen.

7. AVALUACIÓ. Es lliura una enquesta de satisfacció als docents participants.

Finalment, cal explicitat ara que tot procés d'elaboració de l'activitat (materials didàctics) que hem presentat han passat pels punts que demana l'esquema típic del procés: un estudi de necessitats, una determinació de l'objectiu del projecte (temàtics i competencials); la tria del tema i plantejament de la proposta, l'avaluació dels recursos necessaris i la determinació del format de la proposta i preparació de l'activitat, prèvia a l'elaboració de la programació didàctica i a la selecció i preparació de materials².

5. CONCLUSIÓ

Després de dos anys de col·laboració entre Arxiu Municipal i col·legi Sant Gabriel, creiem que s'ha pogut dissenyar una activitat que proporciona resposta als objectius d'ambdues institucions. Al centre escolar, l'activitat d'estudi de la ciutat, centrada per a alumnes de segon cicle d'educació infantil, –on s'inserten els materials didàctics proporcionats per l'Arxiu Municipal– ofereix una clara adequació conceptual i metodològica als àmbits competencials que reclama el currículum de l'àrea de coneixement de l'entorn. Pel que fa a l'Arxiu Municipal, la programació per a tots els centres de Viladecans, de l'activitat “Descobrim Viladecans en una caixa d'Arxiu”, dóna resposta a algun dels objectius primordials del seu servei didàctic: en especial, que l'escolar entri en contacte amb el document de manera que s'aprofiti el seu potencial motivador, relacionar la documentació amb el seu context i en relació a l'objecte de recerca, elaborar conclusions, mostrar actituds de valoracions respecte al patrimoni cultural, i saber valorar el territori, present i passat, com una forma de conèixer la cultura i facilitar la identitat local.³

Tanmateix, al marge dels beneficis independents per a l'arxiu i per a l'escola, el disseny d'aquests materials ha ajudat a confegir uns protocols de relació entre ambdues institucions basats en la confiança mútua, la tasca d'assessorament conjunt i la creació de sinèrgies col·laboratives presents i futures.

¹ Decret 181/2008, de 9 de setembre pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments del segon cicle d'educació infantil. El text es pot consultar al web: <https://www.gencat.cat/diari/5216/08247053.htm> [darrera revisió 20130412]

² Reverté Vidal, Pilar. “L'elaboració de materials didàctics amb fonts d'arxiu” a *Lligall*, 33-34, 2012, pàg. 205-219.

³ Tribó Traveria, Gemma, *Enseñar a pensar històricamente: los archivos y las fuentes documentales en la enseñanza de la historia*. Barcelona, Horsori, 2005.